

NAŠI POKOJNICI

† PROF. FRAN MATEJČIĆ

Iz Pazina javljaju da je u nedjelju dne 22. o. mj. umro tamo bivši pokrajinski školski nadzornik profesor Fran Matejčić u starosti od 85 godina.

Školovanje skoro svih Istrana vezano je uz ime profesora Matejčića. Kroz decenije podučavao je i nadzirao je školsku omladinu u istarskim osnovnim i srednjim školama. Kad je mletačkom Slovincu Antonu Klodić-Sabladoskom kao pokrajinskom školskom nadzorniku uspelo da se godine 1875. osnuje u Koprju učiteljska škola sa tri odjeljenja: hrvatskim, slovenskim i njemačkim, našli su tamo polje svog djelovanja prvi istarski svjetovni intelektualci. U toj su školi, na hrvatskom odjeljenju, službovali istarski Hrvati Fran Franković, Vjekoslav Spinčić, Fran Matejčić, a kasnije i pjesnik Vladimir Nazor. Tu je pokojni profesor Matejčić počeo da uzgaja istarske učitelje. Ali kao sin seljačkih roditelja, koji je osjećao tegobe seljaka i poznao njegove potrebe nije se ograničio samo na rad u školi. Da ne bude naš seljak navezan na lihvaru Talijane Matejčić je među osnivačima Koparske posujilnice i najmarljiviji suradnik u tom društvu.

Poslije borbe od skoro 40 godina i poslije neprestanih zahtjeva sa strane pokrajinskih zastupnika u istarskom saboru i narodnih poslanika u carevinskom vijeću u Beču, otvorena je godine 1899 u Pazinu prva hrvatska srednja škola u Istri, velika gimnazija. Ravnateljem imenovan je profesor Matejčić. Tako je on prvi prvo veću skupinu buduće istarske inteligencije u čisto hrvatsku gimnaziju. Kao ravnatelj gimnazije u Pazinu ostao je tri godine. 1902. imenovan pokrajinskim školskim nadzornikom za sve hrvatske i slovenske pučke i srednje škole Primorja. Na tom je položaju ostao do dolaska Talijana iza rata, kada je penzioniran.

Kao pokrajinski školski nadzornik najveću je ljubav i pažnju posvećivao istarskoj gimnaziji u Pazinu. Dolazio je u Pazin iz Trsta po nekoliko puta u godini i po više dana nadzirao nastavu u gimnaziji. Od prve mature na gimnaziji 1907. pa do ukinuća gimnazije 1918. pokojni Matejčić bio je uvijek predsjednik ispitne komisije. Zato će vjest o njegovoj smrti probuditi kod negdašnjih pazinskih djaka uspomene na najljepše mladenačko doba, kad su u prvoj istarskoj gimnaziji crpili hranu duhovnog života i prve upute za život.

Kad je pokojni profesor Matejčić bio penzioniran vratio se iz Trsta u svoj rodni kraj u Pazin te je u svojoj seljačkoj kući živio do smrti. Visoki položaj koji je obnašao nije ga smetao da nađe najveći užitek u obrađivanju polja. Skoro do smrti radio je u polju, no ne radi zabave, već za korist i primjer drugima. Uz to se bavio i gospodarskom organizacijom kao poslovođa i odbornik Gospodarskog društva. Seljaci su se čuđili i ujedno oduševljavali videći kako naš bivši pokrajinski školski nadzornik sa ljubavlju stavlja na vagu njihove proizvode ili ih izdaje i točno bilježi. Za njega prozeto pravim osjećajem upravljanja državom bio je udarac kad su Talijani bez ikakve odluke došli u Gospodarsko društvo i zahtjevali od njega da im preda upravu.

Uz sada već pokojnog ravnatelja Ivana Kosa vodio je Đačko pripomoćno društvo u Pazinu te je nastojao da spasi imetak tog društva, koji se sastojao od zgrade pazinskog konvikta ali u tom nije uspio. Talijanske su vlasti naime konvikt potpunoma preuzele u svoje ruke i predale ga ustanovi »Congregazione di Carita«.

Budno je pratio sav javni život naše manjine pod Italijom te je čitao i bio pretplaćen na sve hrvatske i slovenske publikacije, što su izlazile u Trstu i Gorici. Političko društvo »Edinost« u Trstu pozivalo ga je na svoje sjednice, da se posluži njegovim savjetima, naročito u školskim pitanjima. Kad su Talijani htjeli iza rata 1922. obnoviti neke vrste istarskog sabora imenovali su za članove od strane naše manjine Dra Mirka Vratovića, prof. Matejčića, Frana Flego, Josipa Pangerca i Ivana Raškovića. Budući da broj imenovanih članova nije ni izdaleka odgovarao razmjernom broju našeg pučanstva u Istri, oni nisu uopće išli u sabor već su podnijeli samo izjavu protesta nad zastopavljanjem Hrvata i Slovenaca u Istri.

Smrću profesora Frana Matejčića gubi Istra jednog od najkorektnijih pretstavnika stare garde intelektualaca, koji je svojom velikom duševnom snagom, uglađenim ophodjenjem, seljačkom marljivošću i savjesnošću te nacionalnim osjećajima bio ponos istarskih Jugoslavena, a imponirao je i protivnicima, koji su njegove vrline cijenili.

Sahranjen je na pazinskom groblju, gdje počiva i njegov nasljednik i posljednji ravnatelj hrv. gimnazije u Pazinu Ivan Kos i naš rodoljubni pjesnik pazinski proš Ante Kalac (Nadan Zorin).

Pokojnik ostavlja brojne nećake među njima i Dra Simu Matejčića, sreskog suca u Trogiru, kojima ovime izrazujemo saučešće.

Slava, profesoru Franu Matejčiću!

† MIRO ČERNIGOJ

TEŽAK GUBITEK ZA EMIGRACIJU
Celje, 23. septembra

V celjski bolnišnici je izdihnuo u petek ob 20.30 akademik Miro Černigoj iz Celja. Po teškem trpljenju je podlegao vnetju možganske mreže u cvetu mladosti, v svojem 23. letu. Pokojni Miro se je rodil 3. maja 1913 v Trstu kot sin višjega stražnika Černigoja, ki je umrl pred nekaj leti. Ob prevratu se je rodina naselila v Celje. Tu je Miro maturiral, potem pa se je vpisal na pravno fakulteto ljubljanske univerze. Neizprosna smrt je zdaj pokosila življenje idealnega in simpatičnega akademika, ki je posvečal vse svoje mlade sile nacionalnemu in prosvetnemu delu.

Pokojnik je bil odločno nacionalen, značajan, neumorno delaven mladenič. Bil je član tehničnega odbora celjske sokolske župe in sokolskega društva, prosvetar Sokola, odbornik »Soče« in soustanovitelj in prvi predsednik Društva jugoslovenskih akademikov. Z njegovo smrtjo je izgubila nacionalna omladinska organizacija »Sloga« svojega predsednika in častnega člana. Pokojnik je bil izvrsten organizator, predavatelj, govornik in društveni delavec. Pri svojem delu je imel vedno v mislih svojo vroče ljubljeno ožjo domovino.

V nedeljo ob 16. je nastopil akademik Miro Černigoj svojo zadnjo pot. Pred mrtvašnico na mestnem pokopališču se je zbrala velika množica občinstva, med njo predstavniki javnega življenja, Sokoli in Sokolice iz Celja in drugih krajev v krajih in v civilu z znaki, prapori celjske sokolske župe, celjskega Sokola in naraščaja ter žalskega Sokola, članstvo »Soče«, dijaške družine in starešinske organizacije »Sloga«, Društva jugosl. akademikov v Celju in akademiki iz drugih krajev. Po blagoslovitvi trupla so ponesli pokojnikovi najožilji prijatelji krsto do groba. Po cerkvenem obredu so se z globoko občutnimi besedami poslovili od pokojnika dr. Milko Hrašovec v imenu Sokola, akademik g. Julij Savelli v imenu sošolcev akademikov, akademik g. Savo Žužič v imenu starešinske organizacije »Sloga« v Celju in JAD Jadrana v Ljubljani, gimnazist Izidor Cergol v imenu dijaške družine »Sloga« v Celju, akademik g. Goršič v imenu celjske »Soče«. Nato so celjski akademiki zapeli ginljivo nagrobno, sokolski prapori pa so se poklonili nad grobom v poslednji pozdrav.

Pok. Miro Černigoj je bio i saradnik našega lista. U njemu gubimo jednog mladog, oduševljenog i radnog omladince-emigranta. Pridružujemo se žalosti njegove rodbine i cijele emigracije, jer je smrt našeg vrijednog Mira zadesila sve nas.

NA USPOMENU BAZOVIČKE NARODNE TRAGEDIJE

Da počasti smrt svoga sina Zvonimira, koji je pao za svoj narod mučeničkom smrću na Bazovici 5 septembra 1930, poklanja gosp. Julije Miloš Jugoslovenskoj Matici 100 dinara, društvu »Istra« 50 din. kao pripomoć za istarske izbjeglice, na čemu se ovime zahvaljuju odbori ovih ustanova.

U POČAST BLAGOPOK. GJORGJA VELISAVLJEVIĆA,

generalnog direktora Srpske banke mjesto vijenca na njegov odar poklonio je Jugoslovenskoj Matici u Zagrebu gosp. generalni direktor Makso Antić za ublaženje bijede najvećoljnije naše istarske braće 200 dinara. Blagom pokojniku kliče »Slava«, a svoje dobrotvoru izrazuje najtopliju zahvalu — Jugoslovenska Matica — Zagreb.

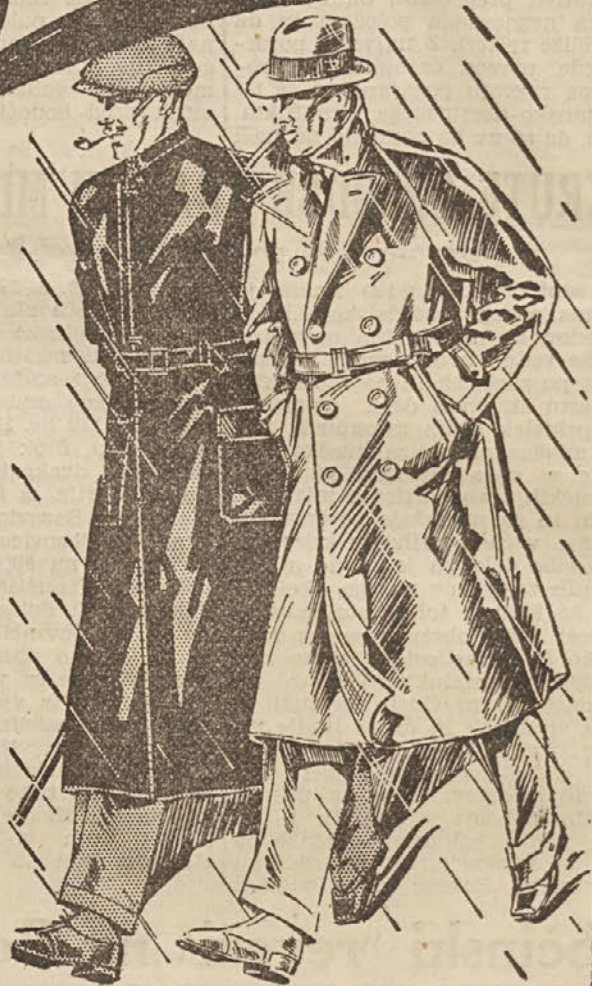
OBIŠCITE RAZSTAVO CIRIL-METODOVE DRUŽBE!

Rojake opozarjamo na veliko propagandno narodno-obrambno razstavo Ciril-Methodove družbe v Ljubljani v poslopu Auerspergovega dvorca, v Gospodarski ulici. Odprta bo še do 29. t. m. Razstava je izvrstno organizirana in iz nje je razvidna celotna slika položaja našega ljudstva v tujini. Že doseđanji obiski beležijo izreden uspeh. (Agis.)

DROBNE VESTI

Stara in nova vojna. Da se polja in travniki očistijo raznih kovinskih drobec, železnih, jeklenih in bakrenih, ki jih je še vedno najti povsod, koder je divjala svetovna vojna, je pokrajinski politični tajnik svojim krajevnim organom izdal nalog, da dajo takšne vojne ostanke povsod bresplačno pobrati, pa naj si bodo večji kosi ali le majhni drobeci. Spravimo naj se v posebna zbirališča in o akciji naj se obdobjno poroča političnemu tajništvu.

Za jesen i zimu!

Najnovija kišna kabanica

od lakiranog, crnog gumiplatna, sa žutim kopčama, u praktičnoj izradbi koja čuva odijela.

nepromočiva Din 320.—

Mušterije izvan Zagreba neka zatraže, u koliko još nemaju naš **BESPLATNI KATALOG** za jesen i zimu.

Moda za jesen

O novoj muškoj modi pruža Vam pregled odio muške mode u II. katu

320.- Kišna kabanica „SINGL“

od dobro gumiranog kepera, maslinaste boje,

Din 200.—

od impregniranog kepera, maslinaste ili crne boje s kapucom

Din 440.—

Kastner & Ohler
Zagreb.

Poškodbe jugoslovenskih državljanov po fašistih

Napravljene 13. julija 1920.

Nekateri Jugoslovenski državljani, katerim so radi njih Jugoslovenske narodnosti in državljanstva prizadjali fašisti v Trstu pri znanih izgređih 13. julija 1920. velike škode so se preteklo nedeljo sešli v pisarni tukajšnjega odgovornika dr. Mateja Pretnerja za ukrepitev korakov za dosego plačila odškodnine za to škodo, ker so razne prošnje in pritožbe na vlado, tudi na ministarski svet, in intervencije pri ministrih za dosego njih odškodnine ostale do sedaj brez uspeha. Njih tozadevne prošnje niso rešene in posameznim oškodovancem se niti naznanilo ni, koliko odškodnine je bilo njim od Italijanske vlade likvidirane in priznane. Baj je to uradna tajnost.

Kakor znano se je Italijanska vlada s pismom ministrskega predsednika Mussolinija od 20. julija 1925. zavezala izplačati naši vladi za odškodnino za omenjeno poškodbe posestev, pravic ali koristi Jugoslovenskim državljanom v Trstu svoto 5,300.000 Lir v 3 mesecih po priobčenju ratifikacije konvencije o re-

stituciji posestev, pravic in koristi od 12. avgusta 1924. — Ker je bila ta ratifikacija razglašena v Službenih novinah 14. novembra 1928. in tudi naznanjena Italijanski vladi, bi se morala takrat izplačati oškodovancem njim dolžna odškodnina. To pa se ni storilo. Razlog za to je, da Italijanska vlada ni izročila naši vladi v gotovini Lir 5,300.000.—, ampak je ta znesek plačala na ta način, da ga je odbila od svoje večje terjatve, ki jo njej dolguje Jugoslavija. Ker je Jugoslavija na ta način že dobila plačilo za odškodnino za svoje oškodovane državljane, so ti mnenja, da se to izplačilo ne sme dalje zavlačevati in s tem še njim povečati škodo, katero so jim prizadjali fašisti. Nekateri oškodovanci so že umrli, nekateri so dela nezmožni starci ter potrebni podpore in nekateri, ki so pri fašističnih izgređih prišli od vse svoje premoženje, se nahajajo v bedi in so potrebni podpore.

Iz teh razlogov so oškodovanci sklenili razne korake, da dobijo odškodnino za katero imajo pravico, in zbuditi za to tudi zanimanje javnosti.

Na Monte Grappi, kjer so se vršile v svetovni vojni velike bitke, so posvetili velikansko grobnico v kateri leži 15.000 v vojni padlih vojakov. Grobnica zavzema ves vrh hriba in ima ogromno bakreno kupolo s 6 m visokim svetilnim križem. Poleg grobnice je še pokopališče, kjer leži 10.292 avstrijskih vojakov.

Goriški nadškof mons. Margotti je odpotoval iz Gorice in nastopil svojo romarsko pot v Sv. deželo. V svojo nadškofijo se povrne šele za Vse svete. Pred odhodom je napravil še več kanoničnih vizitacij z birmo v raznih župnijah svoje nadškofije, tako v Dornbergu in Sv. Križu vipavskem. Tu je birmoval v kapucinski — in ne v župni cerkvi.

Za obrambo svojih kolonij v zvh. Afriki je ministarski svet pooblastil vlado da razpiše novo notranje posojilo, ki se bo imenovalo »Petodstotna renta«. Emisijski kurz obligacije po 100 lir bo znašal 95 lir. Vplačevale se bodo lahko tudi v obrokih.

Abesinski cesar in najvišji predstavnik so prisostvovali veliki svečanosti s službo božjo za rešitev Abesinije. Te svečanosti so se udeležili tudi vsi diplomatski zastopniki. Posebno iznenađenje je povzročil italijanski poslanik grof Vinci, ki se je udeležil služne božje s celokupnim personalom.

Abesinske žene so ustanovile poseben borben bataljon, ki ima namen reševati domovino, pred vsem pa pomagati ranjenčem.